بسمک یا لطیف

گزارش نتایج پروژه افکار سنجی پسا کرونا

در هر بحران، یک فرصت در انتظار کشف است!

پاییز ۹۹

مقدمه:

با توجه به اهمیت و تاثیر گسترده، فراگیر و طولانی شیوع ویروس کوئید ۱۹ بر کسب وکارها، سیاست‌گذاری‌ها، سبک زندگی و ... مرکز رصد کسب وکار "کارینو"، جهت ترسیم بهتری از آینده و جهان پساکرونا اقدام به برگزاری یک پروژه افکارسنجی نمود، تا با شناخت بهتر از افکار عمومی و درک بیشتر از تاثیرات این ویروس بر کسب وکارها، جامعه و سبک زندگی، با درنظر گرفتن سیاست‌گذاری های مطلوب و فرایندها ی برتر به کسب و کارها ، صنایع و صاحبان مشاغل ، کمک نماید.

برای سنجیدن افکار، پرسشنامه ای حاوی ۲۱ سوال طراحی و به صورت الکترونیکی توزیع شد وجهت دستیابی به اطلاعات کامل و عمیق، از سوالات بسته و باز استفاده شده است که نظرات ۴۵۶ نفر از مدیران، مسئولین و صاحبان مشاغل و سایر افراد جامعه ، جمع آوری گردید. شایان ذکر است، نتایج حاصل از این افکارسنجی به درک بهتر از آینده و چالش‌ها و فرصت‌های آینده ناشی از این وقفه کمک خواهد کرد و راهنمایی برای سیاست‌گذاران، مدیران و صاحبان کسب وکار، در راستای کاهش عدم اطمینان و برنامه ریزی و سیاست‌گذاری‌ها و اهداف‌شان خواهد بود .

در همین راستا، مرکز رصد و پایش و مشاوره کسب و کار "کارینو" درصدد است ، به عنوان یک نهاد تخصصی و مجرب، یاری رسان صنایع و کسب وکارها در دوران بحرانی کرونا و گذار از آن و حتی پسا کرونا باشد و با ارائه مشاوره و خدمت رسانی به صنایع و کسب و کارها ، ضمن حفظ بقا، در راستای کسب مزیت رقابتی پایدار ، در کنار آن ها باشد.

الف) اطلاعات جمعیت شناختی شرکت کنندگان

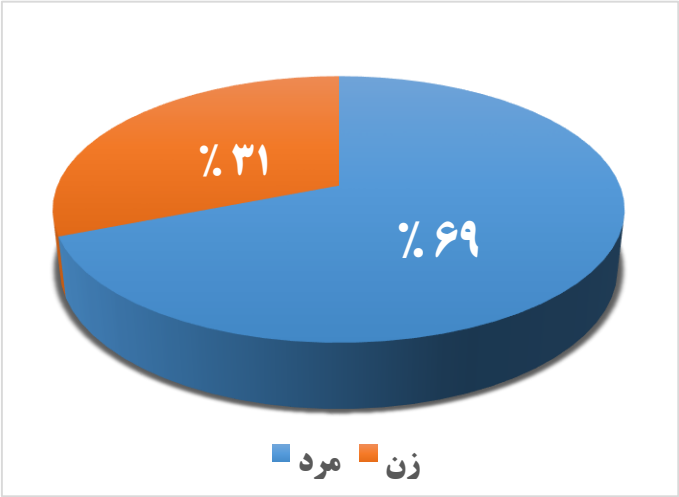

شکل ۱. توزیع فراوانی پاسخگویان براساس جنسیت

۶۹ درصد افراد پاسخ دهنده را مردها و ۳۱ درصد را زن‌ها تشکیل می‌دهد.

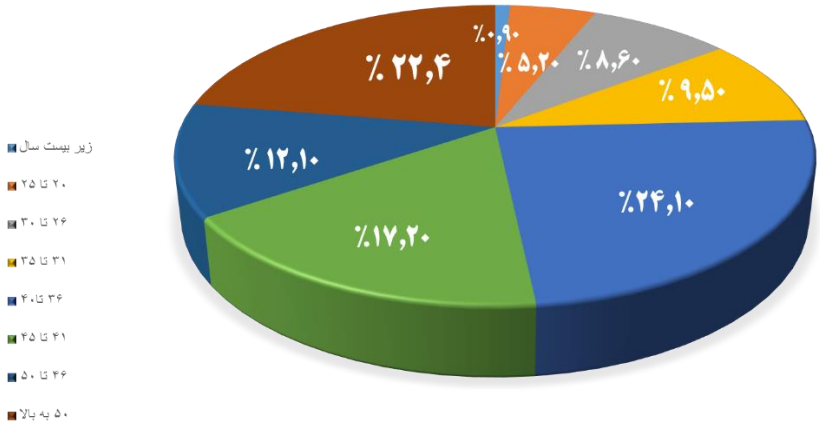

شکل ۲. توزیع فراوانی پاسخگویان براساس سن

از بین پاسخگویان ۰/۹۰ درصد زیر بیست سال؛ ۵/۲۰ درصد بین ۲۰ تا ۲۵ سال؛ ۸/۶ درصد بین ۲۶ تا ۳۰ سال؛ ۹/۵۰ درصد بین ۳۱ تا ۳۵ سال؛ ۲۴/۱۰ درصد بین ۳۶ تا ۴۰ سال؛ ۱۷/۲۰ درصد بین ۴۱ تا ۴۵ سال؛ ۱۲/۱۰ درصد بین ۴۶ تا ۵۰ سال؛ ۲۲/۴ درصد بالای ۵۰ سال بودند. همان‌طور که در نمودار و نتایج مشخص است بیشترین پاسخ دهنده‌ها در بازه سنی بین ۳۶-۴۰ و بالای ۵۰ بودند و کمترین بازه سنی پاسخ دهندگان زیر بیست سال بودند.

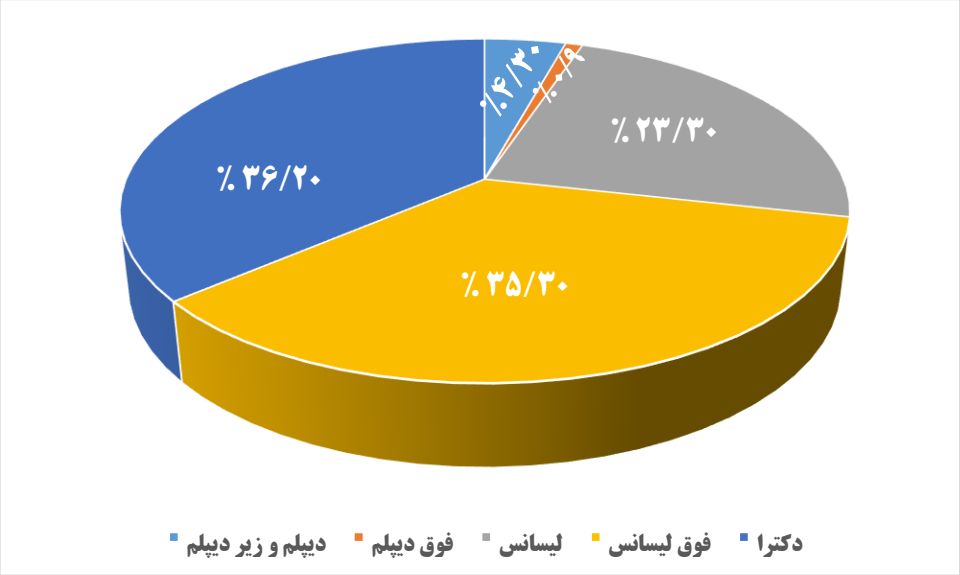

شکل ۳. توزیع فراوانی پاسخگویان براساس تحصیلات

همان‌طور که نتایج نشان می‌دهد اکثریت پاسخ دهندگان،(۳۵/۳ درصد فوق لیسانس، ۳۶/۲ درصد دکترا)دارای مقاطع بالای تحصیلی ، از جمله فوق لیسانس و دکترا بودند.

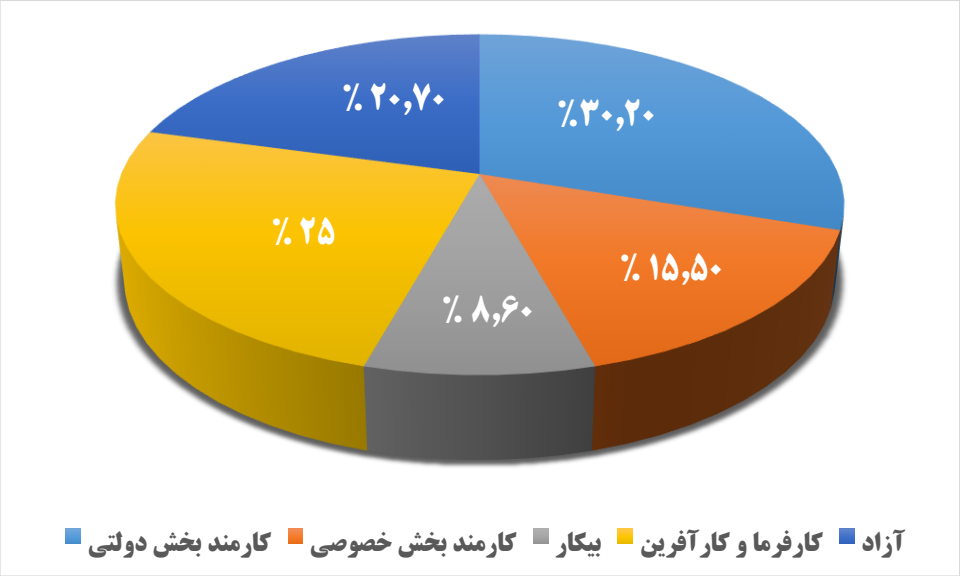

شکل ٤. توزیع فراوانی پاسخگویان براساس شغل

۳۰/۲۰ درصد پاسخ دهندگان کارمند بخش دولتی، ۱۵/۵۰ درصد کارمند بخش خصوصی، ۲۰/۷۰ درصد شغل آزاد، ۲۵ درصد کارفرما و کارآفرین و ۸/۶ درصد بیکار بودند. با توجه به نتایج می‌توان بیان کرد پاسخ دهندگان از سازمان-های مختلف در این نظرسنجی شرکت کردند.

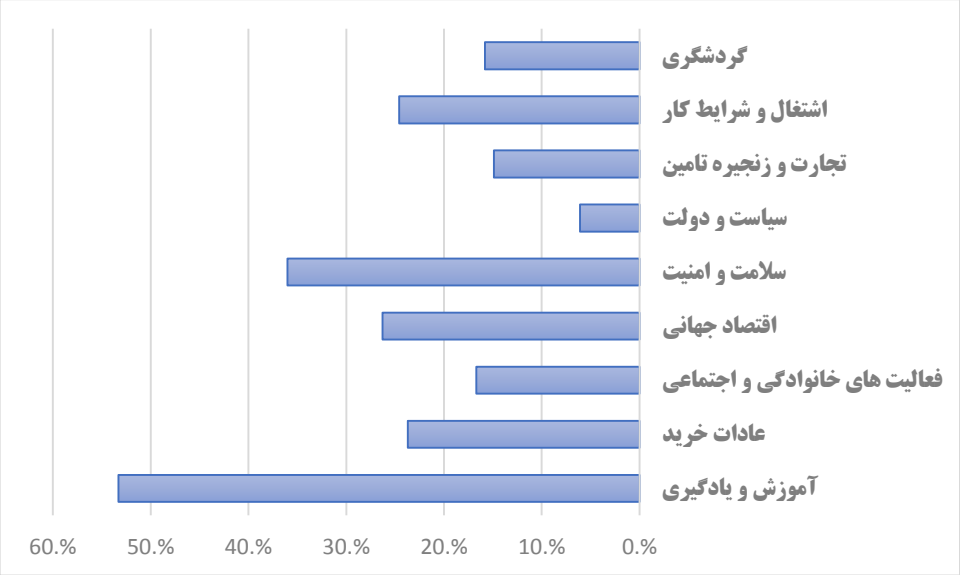

شکل ۵. توزیع فراوانی پاسخگویان براساس بیشترین تغییرات حوزه های فعالیت در بلندمدت پس از بهبود اوضاع و شرایط بحران ناشی از شیوع کرونا

در خصوص بلندمدت بودن تغییرات در حوزه‌های مختلف از میان پاسخ‌دهنده‌ها، ۵۳/۵ درصد موافق این موضوع بوده‌اند که آموزش و یادگیری بیشترین و سیاست و دولت با ۶/۱۰ درصد کمترین زمان را به خود اختصاص می‌دهند. در سایر حوزه‌ها ۳۶ درصد از پاسخ‌دهندگان سلامت و امنیت، ۲۶/۳۰ درصد اقتصاد جهانی، ۲۴/۶۰ درصد اشتغال و شرایط کار، ۲۳/۷۰ درصد عادات خرید، ۱۶/۷۰ درصد فعالیت‌های خانوادگی و اجتماعی، ۱۵/۸۰ درصد گردشگری و ۱۴/۹۰ درصد تجارت و زنجیره تأمین را انتخاب کرده‌اند.

بدون شک شیوع پاندمی کرونا باعث شده دانش‌آموزان و دانشجویان متعددی در قرنطینه خانگی قرار گیرند. به وجود آمدن این شرایط و استمرار آن باعث تامل درباره ایجاد نرم‌افزارها و زیرساخت‌ها ماندگار شده است. با توجه به اهمیت و ضرورت آموزش و تربیت نسل آینده، می‌توان بیان نمود بیشترین تلاش‌ها برای فراهم نمودن زمینه‌های آموزش مجازی بوده است از این‌رو، مقابله با شرایط غیرمعمول پیش‌رو، نیازمند تغییرات برنامه‌ریزی شده است تا بتوان از روش‌های خلاقانه‌ای در آموزش استفاده کرد و آموزش‌های مجازی با کیفیت را جایگزین آموزش‌های حضوری کرد. توجه به آموزش دیجیتال علاوه بر اینکه منجر به معرفی و استفاده از نرم‌افزارهای گوناگون آموزشی شد، سطح آگاهی در استفاده از انواع فناوری‌های دیجیتال را افزایش داد. استفاده از آموزش دیجیتال، مفهوم یادگیری در هر زمان و مکانی را تغییر داد و نشان داد که آموزش فقط به کلاس درس محدود نمی‌شود.

در زمان شیوع کرونا نیز با توجه به خطر جدی شیوع ویروس در مدارس، تنها حوزه‌ای که به سرعت ناچار به حرکت به سمت دیجیتالی شدن شد، حوزه آموزش بود که با تعطیلی مدارس و دانشگاه‌ها، به سرعت وارد فاز اجرایی شد.

به نحوی که وزارت آموزش و پرورش، برنامه شاد را تعریف و با اقتدار اعلام کرد، شیوه مجازی، احتمالا رویکرد دائمی این وزارت خانه گردد! این در حالی است که علاوه بر کافی نبودن زیرساخت‌های آموزش آنلاین، پاسخ به پرورش کودکان از طریق آموزش‌های آنلاین، با چالش جدی مواجه خواهد بود.

تردیدی نیست که رویکردهای نوین آموزشی و سیاست‌های سالیان اخیر وزارت آموزش و پرورش هم، رویکرد مهارت‌محوری و ارزش‌آفرینی و ایجاد فضای شاد آموزشی است. حتی والدین نیز، مدارس را بستری برای کسب مهارت-های اجتماعی فرزندان و به ویژه تک فرزندان امروزی، تلقی می‌کنند.

موضوعی که با حرکت در بستر آموزش الکترونیک، اهمیت بیشتری می‌یابد و سوالات بی‌پاسخ زیادی برای رفع نیازهای اجتماعی کودکان و پرورش آن، در مدرسه الکترونیک مطرح می‌گردد!

پاسخ و دغدغه‌ای که شاید نیازمند نوآوری و رویکردهای جدید در آموزش مجازی و استارتاپ‌های فعال این حوزه می‌باشد.

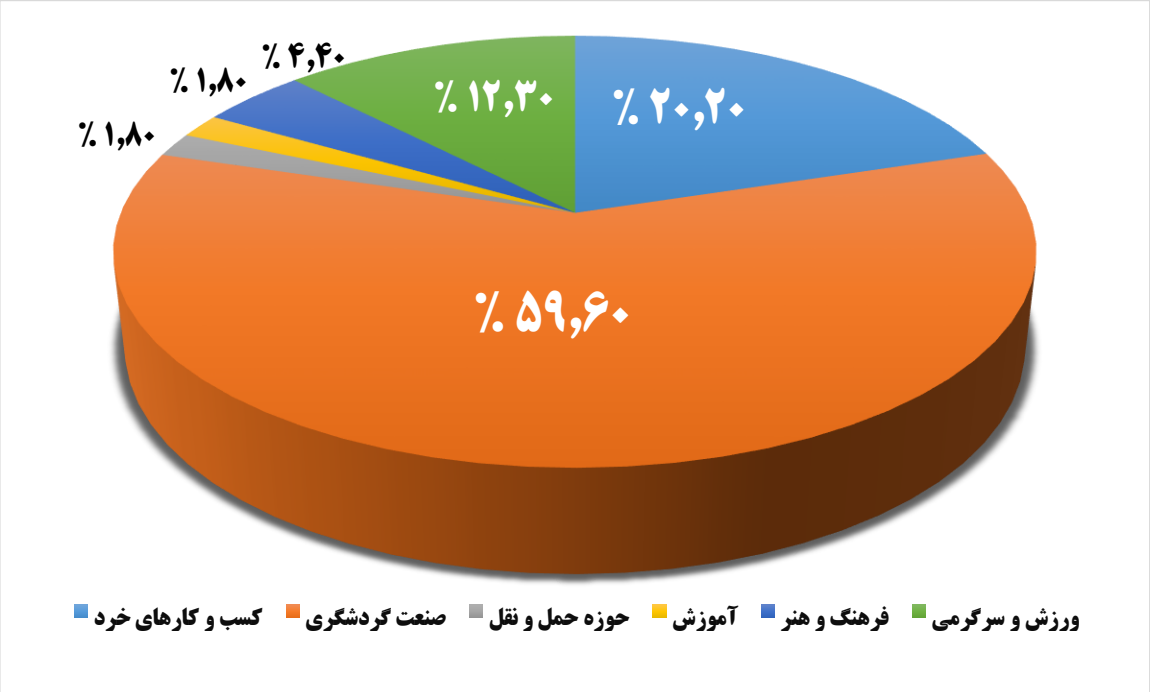

شکل ٦. توزیع فراوانی پاسخگویان از بیشترین کسب و کار متضرر و آسیب دیده از کرونا

نتایج به دست آمده از نظرات پاسخگویان نشان می‌دهد که،۵۹/۶۰ درصد عقیده دارند که صنعت گردشگری بیشترین ضرر و آسیب را از کرونا متحمل شده است. حوزه کسب‌وکار خرد، مطابق نظر ۲۰/۲۰ درصد از پاسخگویان، دومین حوزه متضرر از کرونا است. پس از آن به ترتیب ورزش و سرگرمی با ۱۲/۳ درصد، فرهنگ و هنر با ۴/۴ درصد و آموزش و حمل و نقل هر کدام با ۱/۸ درصد از پاندمی کرونا، آسیب دیده‌اند.

شیوع پاندمی کرونا ضرر فراوانی را به مشاغل و صنعت‌های مختلفی در سراسر جهان وارد کرده است. در این میان، صنایع خدماتی از جمله صنعت گردشگری از این آسیب در امان نمانده است. با توجه به اینکه یکی از مهم‌ترین روش‌ها برای مقابله با این ویروس، قرنطینه خانگی است، اینگونه محدودیت‌ها باعث کاهش ورود گردشگران ملی و بین‌المللی در سراسر جهان شده است و این صنعت را با رکود شدیدی مواجه می‌کند. همچنین نبودن زیرساخت‌های ارتباطی مجازی برای این صنعت باعث شده بیشترین ضرر را این صنعت ببینند.

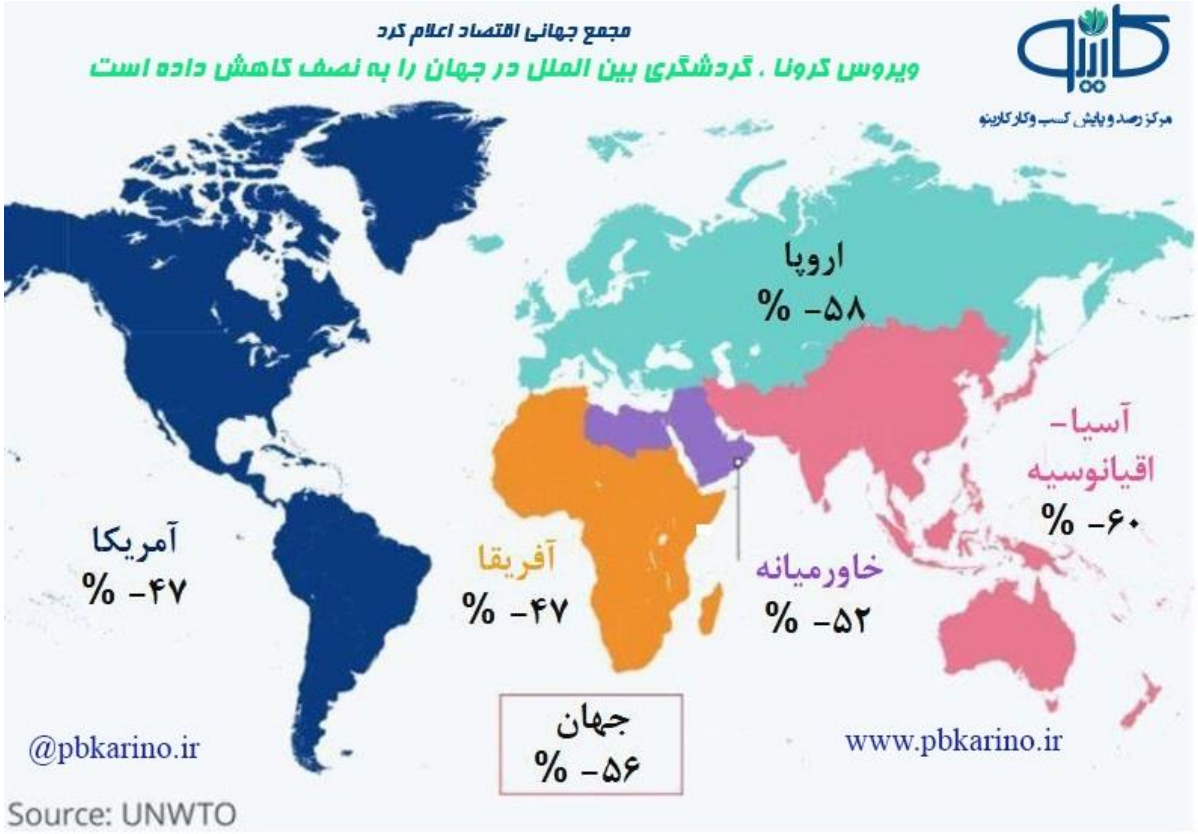

شکل ۷. آمار مجمع جهانی اقتصاد درباره تاثیر شیوع ویروس کرونا بر گردشگری

بدون شک عبور از این بحران در صنعت گردشگری، نیازمند بروز ایده‌های خلاقانه و روش‌های نوین و سازگار با شرایط فعلی در حوزه گردشگری خواهد بود و سیاست‌گذاری‌ها در این حوزه به سمت ارائه خدمات نوین و سیاست‌گذاری-های نوین باید باشد به نحوی که سیاست سفر ایمن و سالم باید جایگزین ممنوعیت سفر گردد. که البته به دلیل کافی نبودن زیرساخت‌های لازم، ممکن است با چالش‌هایی مواجه باشد؛ اما از طریق آموزش و فرهنگ‌سازی، می‌توان خطرات ناشی از گردشگری و سفر در دوران شیوع این پاندمی را به حداقل رساند.

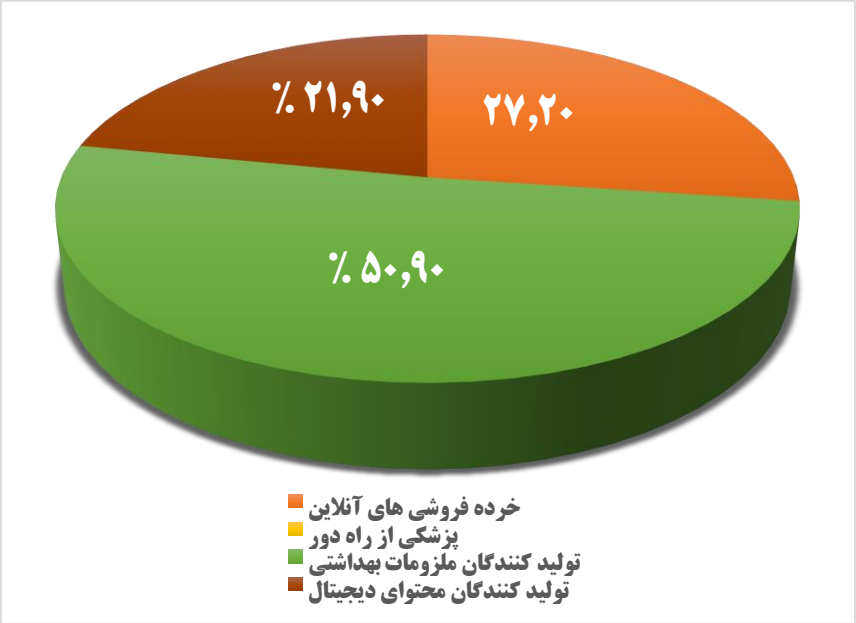

شکل ۸. توزیع فراوانی پاسخگویان درباره کسب و کار سودآور از کرونا

درخصوص بررسی اینکه کدام کسب‌وکار بیشترین سودآوری را در دوران بحران کسب کردند پاسخ دهندگان معتقدند که بیشترین سودآوری را در زمان بحران تولیدکنندگان ملزومات بهداشتی ۵۰/۹۰ درصد، خرده‌فروشی‌های آنلاین ۲۷/۲۰ درصد، تولیدکننده محتوا دیجیتال ۲۱/۹۰ درصد دارد. اگرچه ویروس کرونا، صنعت‌های متعددی را متحمل ضرر سنگینی کرد؛ اما برخی از صنایع از جمله تولیدکنندگان ملزومات بهداشتی به درآمد قابل توجهی دست یافتند. با توجه به شرایط ایجاد شده، افزایش تقاضا برای استفاده از ملزومات بهداشتی باعث شد تا برخی از کارخانه‌ها به منظور تأمین مواد ضدعفونی، ماسک، الکل خط تولید خود را تغییر دهند. علاوه براین، به واسطه حمایت و تأکید دولت در جهت رفع موانع و تسهیل امور واحدها در تأمین ملزومات بهداشتی، تولیدکنندگان اقلام بهداشتی بیشترین سوآوری را تجربه کرده‌اند.

با توجه به میزان پاسخ‌ها، می‌توان انتظار داشت تولید محتوای دیجیتال و ارائه خدمات آنلاین و خرده‌فروشی آنلاین از جمله مشاغل خوش‌آتیه در دوران کرونا و پساکرونا خواهند بود.

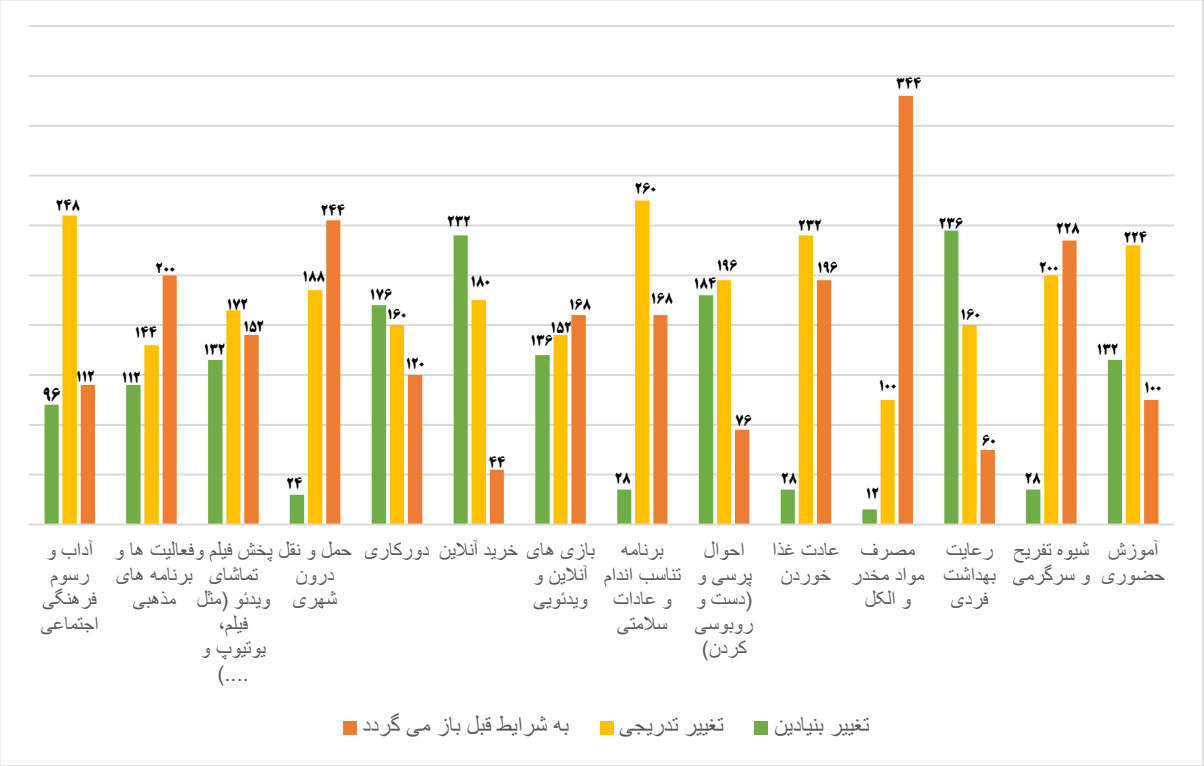

شکل ۹. توزیع فراوانی پاسخگویان درباره تغییرات جنبه‌های زندگی پسا کرونا

رعایت بهداشت فردی، خرید آنلاین و دورکاری از جمله فعالیت‌های مرتبط با عادات اجتماعی افراد و تغییر سبک زندگی، بودند که، پاسخ دهندگان اعتقاد داشتند، در دوران پساکرونا، دچار تغییر بنیادین خواهد شد. که این امر نشانگر این است که با توجه به اینکه دو فعالیت خرید آنلاین و دورکاری از جمله فعالیت‌هایی هستند که در گذر زمان گسترش خواهد یافت، نیازمند سرمایه‌گذاری بلندمدت در جهت ایجاد و تقویت زیرساخت‌های لازم برای ارائه خدمات با کیفیت برای این فعالیت‌ها خواهد بود. بسیاری از عادات زندگی افراد، مطابق یافته‌های این نظرسنجی، به شرایط قبل باز خواهد گشت، به طور مثال شیوه‌های تفریح و سرگرمی، حمل‌ونقل درون شهری و فعالیت‌های مذهبی، که با توجه به طولانی شدت فراگیری کرونا و تمایل یا اجبار به برگزاری چنین فعالیت‌هایی، باید به گونه‌ای برنامه‌ریزی شود که، فعالیت‌ها با رعایت کامل پروتکل‌های بهداشتی و موثرترین روش‌ها، انجام گیرد. لذا باید به دنبال راهکارهای خلاقانه، کاربردی و اثرگذار جهت اجرای چنین فعالیت‌هایی در دوران فراگیری کرونا بود.

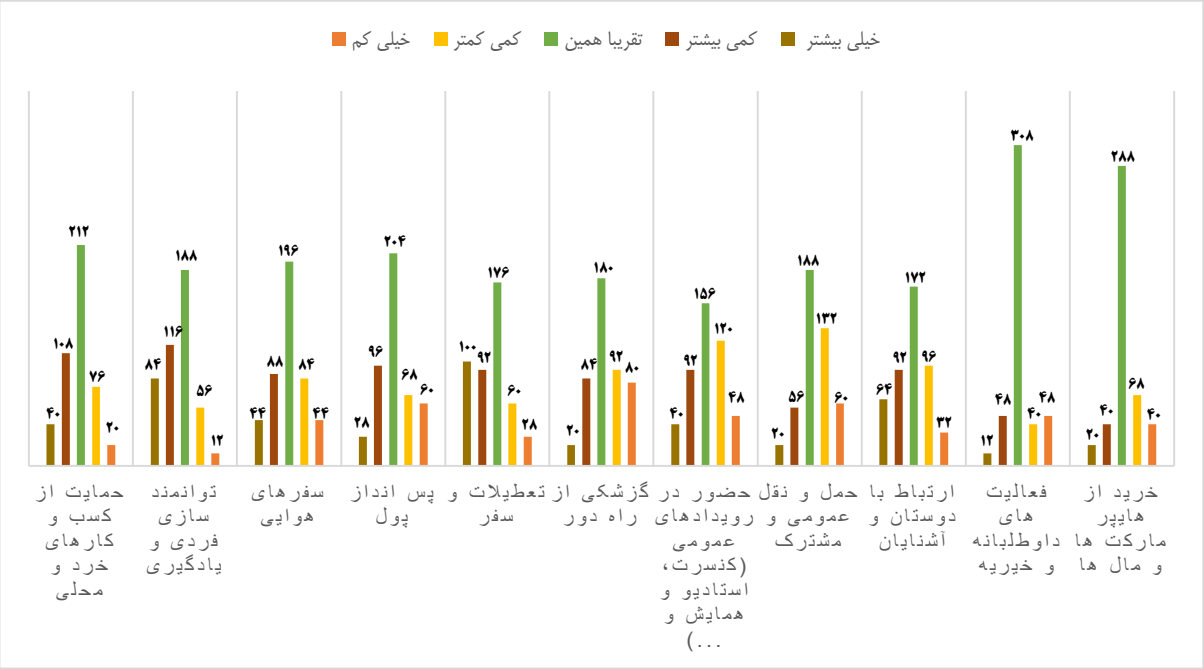

شکل ۱۰. توزیع فراوانی پاسخگویان درباره فعالیت‌های مورد استفاده پساکرونا

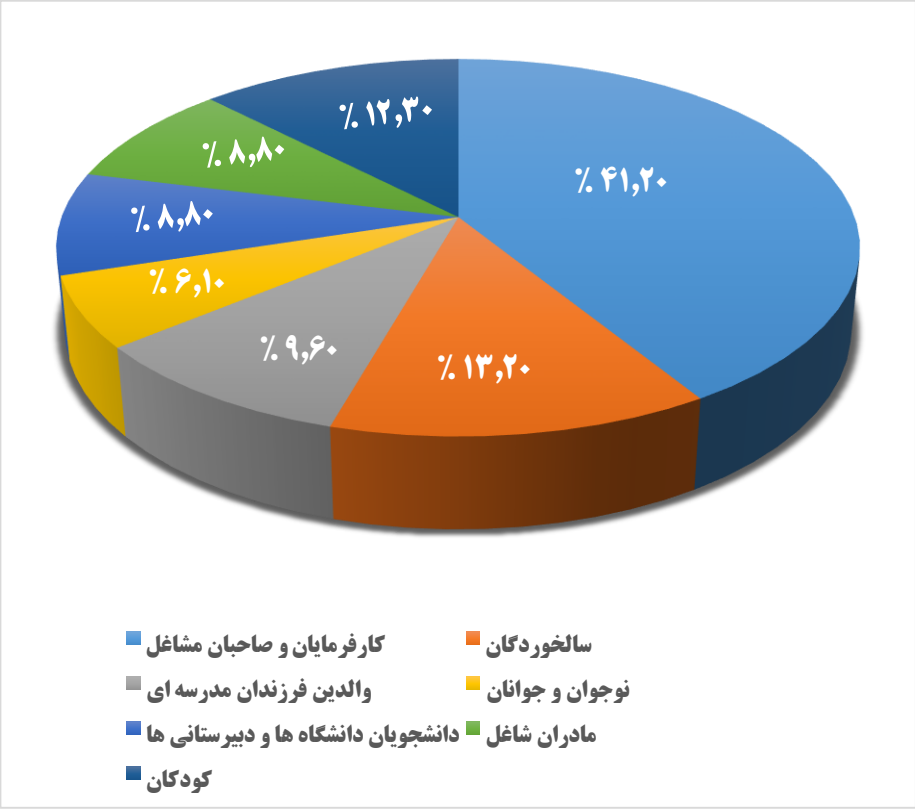

شکل ۱۱. توزیع فراوانی پاسخگویان از آسیب پذیری و تاثیرپذیری گروه های جمعیت شناختی در بحران کرونا

درخصوص بیشترین تاثیرپذیری و آسیب‌بینی گروه‌های جمعیت شناختی در بحران کرونا ۴۱/۲۰ درصد پاسخگویان موافق این هستند که بیشترین تاثیر را کارفرمایان و صاحبان مشاغل دیدند و ۶/۱۰ درصد معتقدند که کمترین تاثیر را نوجوانان و جوانان دیدند و ۱۳/۲۰ درصد سالخوردگان، ۱۲/۳۰ درصد کودکان؛ ۹/۶۰ درصد والدین فرزندان مدرسه‌ای، ۸/۸۰ درصد مادران شاغل، ۸/۸۰ درصد دانشجویان دانشگاه‌ها و دبیرستانی‌ها را انتخاب کردند.

بدون شک هر یک از جوامع هدف مطرح شده در این سوال، از آسیب کرونا، مصون نبوده‌اند، لیکن بالا بودن فراوانی انتخاب، گزینه کارفرمایان و صاحبان مشاغل به دلیل، گسترده بودن تاثیر این آسیب بر بخش وسیع‌تری از جامعه بوده است. چرا که آسیب و خدشه به صاحبان کسب و کار ، بخش وسیع‌تری از جامعه را شامل خواهد شد و در واقع با آسیب کارفرما، کارکنان نیز مستقیم یا غیرمستقیم از این آسیب متاثر خواهند شد.

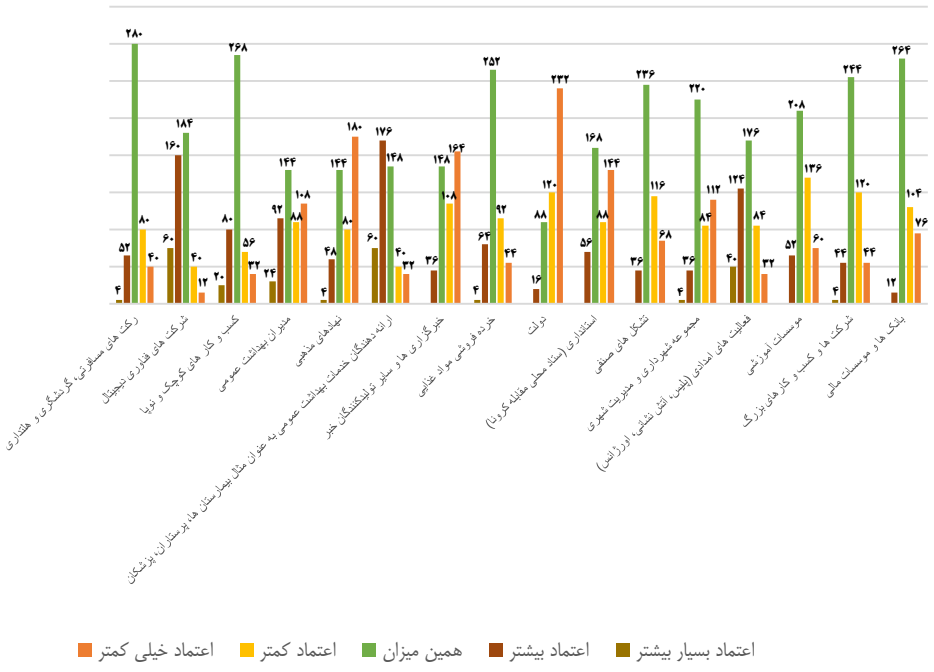

شکل ۱۲. توزیع فراوانی پاسخگویان میزان اعتماد به موسسات یا گروه‌های مردمی در مقایسه با قبل از شیوع کرونا

در خصوص بررسی میزان اعتماد در مقایسه با قبل از فراگیری کرونا، همان‌گونه که در نتایج هم مشخص هست، در اغلب موارد مطرح شده در این نظر سنجی، میزان اعتماد نسبت به گذشته تغییری ننموده است و گزینه "همین میزان" که با رنگ سبز مشخص شده است، بالاترین فراوانی پاسخگویی را داشته است.

فقط در سه مورد، میزان تغییر اعتماد، قابل توجه می‌باشد. در خصوص میزان اعتماد به دولت با اختلاف زیاد و به شدت بیشتر، اعتماد به دولت خیلی کمتر شده است. این حالت در حوزه اعتماد به رسانه‌ها نیز میزان اعتماد کاهش یافته است.

با این وجود در خصوص کادر پزشکی و ارائه دهنگان خدمات پزشکی و سلامت، میزان اعتماد، بیشتر شده است.

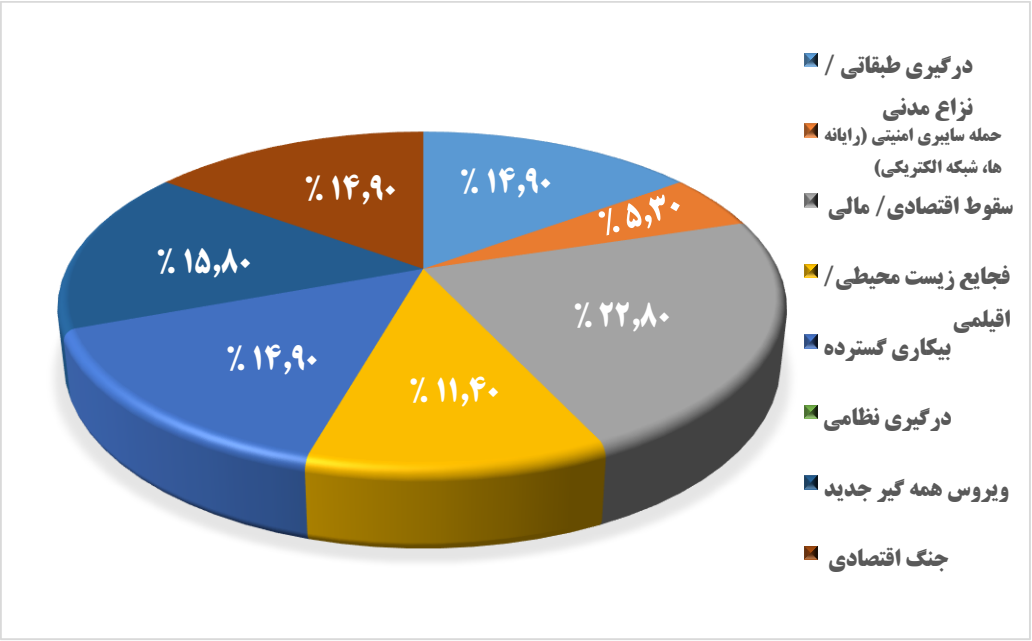

شکل ۱۳. توزیع فراوانی پاسخگویان از وقایع و بحران های بالقوه (در دوران پسا کرونا) در یک دهه آینده

براساس نتایج افکارسنجی۲۲/۸۰ درصد پاسخ‌دهندگان معتقدند که وقوع سقوط اقتصادی و مالی وجود دارد و بنابرنظرسنجی ۱۴/۹۰ درصد بیکاری گسترده، ۱۴/۹۰ درصد جنگ اقتصادی، ۱۴/۹۰ درصد درگیری طبقاتی/ نزاع مدنی، ۱۱/۴۰ درصد فجایع زیست محیطی/ اقلیمی، ۵/۳۰ درصد حمله سایبری امنیتی، ویروس همه‌گیر ۱۵/۸۰ درصد را انتخاب نمودند. با توجه به اینکه در ماه‌های اولیه شیوه ویروس کرونا تأکید ویژه‌ای بر تعطیلی برخی از مشاغل می‌شد، بسیاری از افرادی که معیشتشان با درآمد کوتاه‌مدتشان پیوند خورده بود با مشکلات عدیده‌ای مواجه شدند. علاوه بر این، صاحبان کسب‌وکارهای کوچک و فعالان حوزه خدماتی از کافه و رستوران تا آژانس‌های هواپیمایی به واسطه کاهش تقاضا ناچار با مشکل روبه‌رو و بعضاً ناچار به بستن واحدهای صنفی شدند و با توجه به تاثیر مستقیم‌تر و ملموس‌تر، زیان‌های اقتصادی بر زندگی مردم، این گزینه بالاترین میزان پاسخگویی را داشت. با این حال میزان پاسخ به همه گزینه‌ها تا حدودی نزدیک به هم می‌باشد.

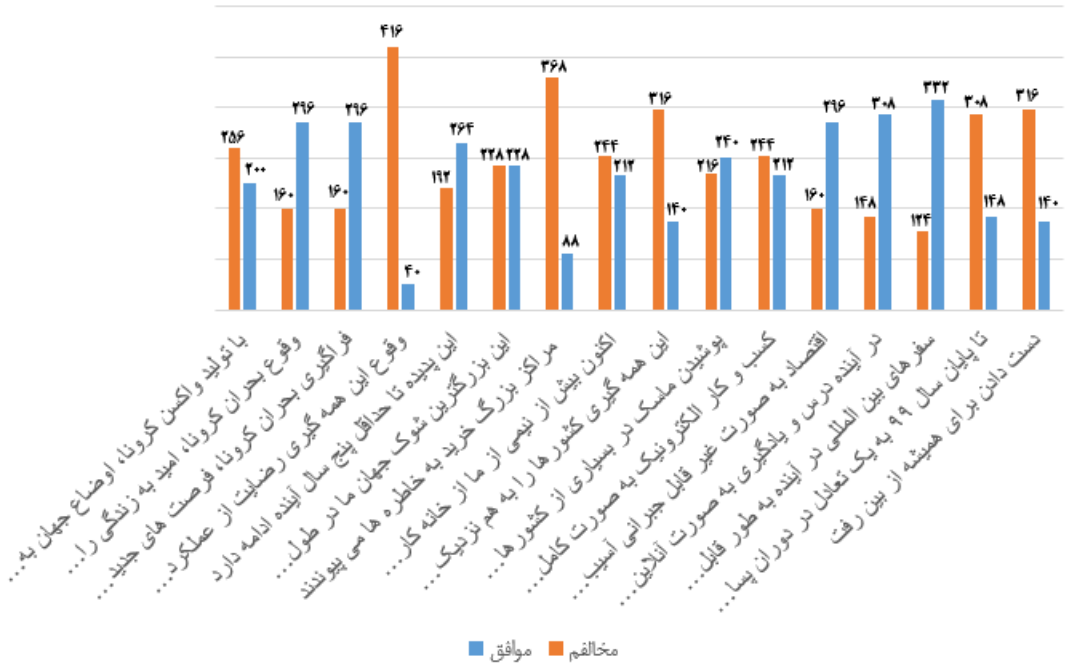

شکل ۱٤. توزیع فراوانی پاسخگویان

جدول ۱. درصد پاسخ دهندگان به سوالات مذکوردر جدول

گزاره	موافق	مخالف
"دست دادن" برای همیشه از بین رفت.	٪ ۳۰/۷	٪ ۶۹/۳۰
تا پایان سال ۱۳۹۹ به یک تعادل (شرایط عادی) در دوران پسا کرونا ،نزدیک خواهیم شد.	٪ ۳۲/۴۵	٪ ۶۷/۵۵
سفر های بین المللی در آینده به طور قابل توجهی گران خواهد شد	٪ ۷۲/۸۱	٪ ۲۷/۱۹
آینده کلاس درس و یادگیری به صورت آنلاین خواهد بود.	٪ ۶۷/۵۴	٪ ۳۲/۴۶
اقتصاد بطور غیرقابل جبرانی آسیب دیده است	٪ ۶۴/۹۱	٪ ۳۵/۰۹
کسب و کارهای الکترونیک به طور کامل جایگزین کسب و کارهای سنتی خواهند شد.	٪ ۴۶/۴۹	٪ ۵۳/۵۱
پوشیدن ماسک در بسیاری از کشورها عادی می شود.	٪ ۵۲/۶۳	٪ ۴۷/۳۷
این همه گیری کشورها را به هم نزدیک کرده است.	٪ ۳۰/۷۰	٪ ۶۹ /۳۰
اکنون بیش از نیمی از ما از خانه کار خواهیم کرد.	٪ ۴۶/۴۹	٪ ۵۳/۵۱
مراکز بزرگ خرید به خاطره ها می پیوندند.	٪ ۱۹/۳۰	٪ ۸۰/۷۰
این بزرگترین شوک جهان ما در طول زندگی ما خواهد بود	٪ ۵۰	٪ ۵۰
این پدیده تا حداقل پنج سال آینده ادامه دارد.	٪ ۵۷/۸۹	٪ ۴۲/۱۱
وقوع این همه گیری ، رضایت از عملکرد دولت را افزایش داد.	٪ ۸/۷۷	٪ ۹۱/۲۳
فراگیری بحران کرونا ، فرصت های جدید زیادی را برای کسب و کارها ایجاد کرد.	٪ ۶۴/۹۱	٪ ۳۰/۰۹
وقوع بحران کرونا، امید به زندگی را کاهش داده است.	٪ ۶۴/۹۱	٪ ۳۵/۰۹
با تولید واکسن کرونا، اوضاع جهان مانند سابق ، عادی خواهد شد.	٪ ۴۳/۸۶	٪ ۵۶/۱۴

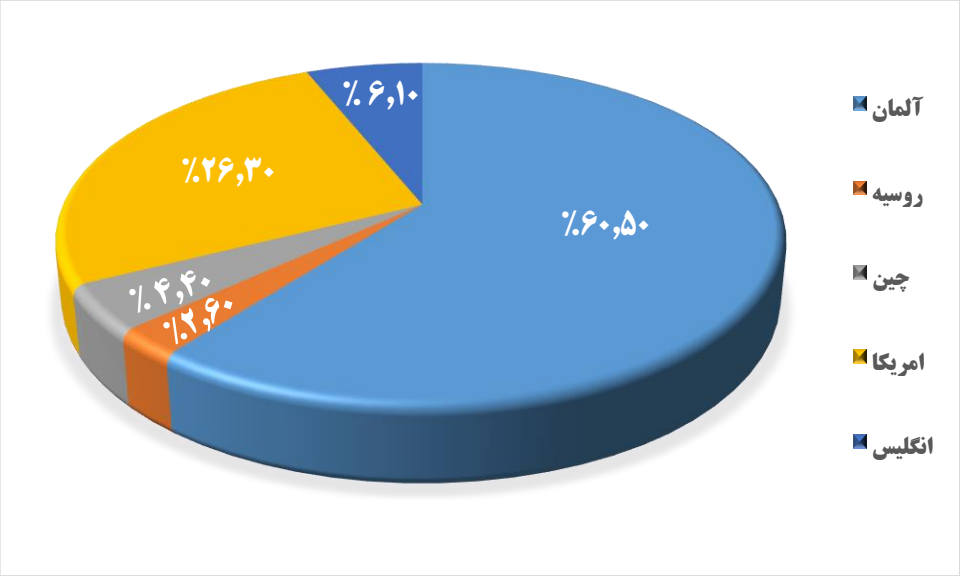

شکل ۱۵. توزیع فراوانی پاسخگویان از اعتماد به کشورها در تولید واکسن

علت مطرح کردن این سوال ، ابهامات ، اتهامات و گمانه زنی هایی بود که در ابتدای شیوع ویروس کرونا در جهان ، دولت ها در خصوص انتشار عامدانه آن مطرح می نمودند، به نحوی که نوع نگاه و مبارزه با این ویروس در ابتدای شیوع آن ، نگاهی امنیتی نظامی برای مواجهه با این موضوع بود. مقوله ای که هنوز هم در خصوص انتشار عمدی آن با اهداف سیاسی ، در هاله ای از ابهام وجود دارد و پاسخ ها نیز ، تائید کننده همین موضوع است.

اکثر پاسخ دهندگان ۶۰/۵ درصد آلمان را به عنوان کشور مورد اعتماد جهت تولید واکسن انتخاب کردند؛ از بین پاسخگویان ۲۶/۳۰ درصد آمریکا، ۶/۱ درصد انگلیس، ۴/۴ درصد چین، ۲/۶ درصد را کشورهای مورد اعتماد جهت تولید واکسن کرونا انتخاب نمودند.

جمع بندی

فراگیری ویروس کرونا، تمامی معادلات و محاسبات و مناسبات جهانی را دستخوش تغییر کرده است. هیچ صنعتی از این قاعده مستثنی نبوده و اغلب صنایع، از جمله صنایع خدماتی و تولیدی و ... به نحوی در این دوران متضرر شده و آسیب جدی دیده اند.

با این حال، وقوع بحران کرونا، علاوه بر تهدیداتی که برای صنایع مختلف داشته است؛ زمینه ساز بروز فرصت هایی برای کسب وکارها شده است و در این بین ، صنایعی که هوشمندانه دیدبانی استراتژیک داشته باشند می‌توانند با تصمیم گیری های آینده‌نگارانه و منطقی، این تهدیدات را به فرصت‌هایی برای رشد و توسعه و بهبود مستمر تبدیل کنند. به گونه ای که کرونا به عنوان تلنگر و یک شوک بزرگ خارجی ، منجر به حرکت سریع تر به سمت دیجیتالی شدن، در جهت به روزرسانی سازمان‌ها، سیستم‌ها، ساختارها و شرایط کاری و رسیدن به سازمان‌های الکترونیکی، دولت الکترونیکی و هوشمند شدن سیستم‌ها و فرایندها و .... گردید. که در این راستا نیاز است تا اقدامات استراتژیکی برداشته شود.

چرا که مدیریت یک اکوسیستم دیجیتال بسیار مهم است و این یک مشکل مدیریتی است ، نه یک مشکل مبتنی بر فناوری. بدون شک ، تحول دیجیتال فرآیندی پرهزینه است و اگر بودجه ای در دسترس نباشد نتیجه نمی گیرد. علاوه بر این، نهادهای نظارتی و سیاستگذاران دولتی نیز ، ضمن توسعه دیجیتال سازی در صنایع و خدمات ، باید قوانینی را تدوین کنند تا از حریم خصوصی محافظت کند و نقش های نظارتی در این بستر تعریف شده و قابل پیش بینی باشد.

تسریع این بحران و گذار دوره کرونا باعث می‌شود که سبک و شیوه زندگی، روحیه سلایق و علایق افراد، سازمان‌ها و جوامع تغییر کنند و به سمت فعالیت های مجازی از جمله گردشگری مجازی، آموزش مجازی، خرید و فروش الکترونیکی و .... حرکت کنند. همچنین باعث شده که مفهوم تاب‌آوری و دوام‌آوری در صنایع مطرح شوند و برای رسیدن به این مفاهیم نیاز است به صورت کارشناسانه صنایع مورد مطالعه قرار گیرند تا بتواند با مدیریت صحیح و استراتژی و برنامه مطلوب این گذار را با موفقیت بگذرانند. گذار دوران کرونا نشان می‌دهد که برای ادامه فعالیت و همچنین برای بقا در پسا کرونا نیاز است تا صنایع، فناوری‌ها و زیرساخت‌های مناسبی را فراهم کنند ،تا بتوانند با اقدامات سنجیده و به هنگام ،هم‌آفرینی و ارزش آفرینی کنند.

نباید فراموش کرد ، ایجاد مزیت رقابتی در دوران دیجیتال ، به سرعت گسترش زیرساخت های دیجیتال بستگی دارد و با هر ماه تأخیر به سمت دیجیتالی شدن، شرکت ها و دیگر کشورها، بیشتر در این حوزه پیش قدم می شوند.

باتوجه به مطالب مذکور و افکارسنجی صورت پذیرفته می‌توان به اهمیت این موضوع اشاره داشت. با درنظر داشتن نتایج و اثراتی که کرونا روی صنایع و افراد داشته می‌توان بیان کرد، شناسایی مشکلات ، روندها و فرا روند های موثر در صنایع مختلف الزامی است. شناسایی اولویت‌ها و متغیرهای کلیدی امری ضروری برای ادامه حیات سازمان‌ها و صنایع خواهد بود و می‌تواند به صنایع جهت برنامه‌ریزی، تعیین استراتژی و تدوین سناریوهای آینده صنایع کمک کننده باشد.